

שול"ת

קונטרס

דפידשנו

על סדר הדף היומי

קובץ ביאורים והערות על סדר הדף היומי שנתלכנו
בלימוד בצוותא על ידי

הר"ד זלמן חיים הומינר הי"ו
והבה"ח יוסף יצחק גולדשטיין הי"ו

יוצא לאור ע"י
ארגון שיעורי תורה שע"י קהילת קרעטשניף

גליון נו שנה ב' פרשת ויחי חודש מבת שנת ה' תשפ"ב לפ"ק
תענית כח. - לא. מגילה ב. - ד:

קוראים המעוניינים להצטרף לרשימת תפוצה
במייל ניתן לפנות לכתובת המייל

sh0533132203@gmail.com

לתרומות ולהנצחות וכן בכל ענייני הגיליון ניתן
לפנות

להר"ר זלמן חיים הומינר בפל'

053-3132203

בברכה מערכת דפירשנו

נ.ב. הביאורים והערות נכתבו תוך כדי לימוד ואפשר ונפלו טעויות ולכן
נבקש מכל מי שיש לו הערות או הארות אם יוכל לשלוח בכתב לכתובת מייל

sh0533132203@gmail.com

מה בגליון?

- אם מתחילה סבר רב לאפסוקינהו שלא יחגמרו ההלל, למה כששמע שמנהג אבותיהם הוא התיר להם להמשיך, למה היה חושש בתחילה שעכשיו כבר אינו חושש לה? (הערה קנ"ט)
- למה האדון שהפיל עצמו ומת כדי להליל את רבן גמליאל זכה לעולם הבא, הרי בזה איבד עצמו לדעת, ולמה יהא סמיך דמא דידיה יותר מדמא דרבן גמליאל? (הערה קס"א)
- איך שייד לומר שהאוכל ושותה בט' באב הוא כאוכל ביוה"כ, הרי ביוה"כ האיסור הוא לאורייתא ומשא"כ בט' באב רק דרבנן הוא? (הערה קס"ז)
- לרבה ורב יוסף דאמרו שט"ו אב היה יו"ט משום שהפסיקו לכרות עצים לביהמ"ק, קשה לשמחה מה זו עושה, הרי מה שהפסיקו לכרות היו משום שהיו לחים מהגשמים ולא יכלו לכרות? (הערה ק"ע)
- מה השייכות של מה שעתיד הקב"ה מחול ללדיקים למה שלמדנו על שבנות ישראל יולדות וחולות בכרמים? (הערה קע"ב)
- ע"פ מה שמשמע מרש"י דפרוזה היינו שמרוחקין משכונה לשכונה, אולי יש לחדש שעיר שנעשית עכשיו מוקפת חומה דינה כמוקפת חומה, כיון שבמלאות אין העיר פרוזה. (הערה א)

- בעניין הגז"ש דפרזי פרזי, נחלקו הראשונים אם הוה גז"ש גמורה היות ואין זה בתורה אלא בנ"ך, ואם אינה גז"ש גמורה לכאורה קשה למה ר' יהושע בן קרחה היה לו לקבל הגז"ש מרבו? (הערה ז)
- אם אונקלוס הגר אמר התרגום משמם של רבותיו למה נקראת תרגום אונקלוס על שמו? (הערה י)
- במה שתירץ תוס' מה על ביטול התמיד, למה אמר ב' טעמים שגם הארון לא היה במקומו וגם שהכהנים נושאים את הארון, וגם למה לא יכלו שאר הכהנים שאינם נושאים את הארון להקריב התמיד? (הערה י"ד)
- מה החילוק בין כבוד תורה ליחיד לתלמוד תורה ליחיד שבה הקילו יותר? (הערה ט"ז)
- לפי מה שביאר רש"י שהו"א למיגזר דרשה אטו קרייה משום גזירה דרבה, מה היה הגזירה, ולמה באמת קמ"ל דלא למיגזר? (הערה י"ט)
- לרב יוסף שהטעם שאין להרוא המגילה בשבת משום עניים הוא, למה לא יתקנו ליתן הצדקה קודם שבת, ובכך יוכלו להרוא המגילה בזמנה בשבת? (הערה כ"ג)

דף כז ע"א

קנג. בגמ' תנו רבנן עשרים וארבעה משמרות היו בארץ ישראל ושתים עשרה ביריחו. ביארו בגמ' דשתים עשרה מתוכם היו ביריחו ולא מוסיפות על הכ"ד. ולכאורה קשה למה ביריחו לבד היו חצי מן המשמרות, וכי חציים של ישראל היו דרים ביריחו. ועיין רש"י דביאר דהיות והיו הולכים לשם לספק מזון לאחייהם, ממילא היו שם י"ב מהם, דהיינו חצי מכל משמר. אבל צריך עיון דהרי אין כל המשמרות באותו יום, אלא כל אחד בזמנו הוא הולך, וא"כ עדיין קשה למה היו י"ב ביריחו, דהרי באותו זמן היו רק חצי משמר בכל פעם ביריחו. ועוד קשה דמרש"י משמע דהברייתא מיירי כשהיו המשמרות בעבודתם, וא"כ גם החצי השני שלהם לא היו בארץ ישראל בעריהם, אלא כבר היו בירושלים בעבודתם, וא"כ היה לפי זה לברייתא לומר דכ"ד משמרות היו בירושלים וי"ב מהם ביריחו, דהיינו בכל פעם

חצי משמר בירושלים וחצי ביריחו. וצ"ע לרש"י, אבל אולי יש לתרץ באופן אחר דהיות ויריחו ליד ירושלים היא, וכמו שאמרו שנקראת יריחו על שהריחו בה ריח הקטורת, לכך היו דרים בה הרבה כהנים ולוים, ובכך לא היו רחוקים מירושלים, ממילא היו מוכרחים לקחת הרבה משמרות מהיכן שהיו דרים הרבה כהנים והלוים, ולכך חצי מן המשמרות היו דרות ביריחו.

קנד. בגמ' אמר רב יהודה אמר שמואל כהנים ולוים וישראלים מעכבין את הקרבן. ביאר רש"י שאם אין מעמד מכולן בירושלים מעכבין וא"א להקריב את הקרבן. וזה ניהא לרש"י לשיטתו במשנה שלא גרם וישראלים מתכנסין בעריהם, אלא שהשאר מתכנסין בעריהם, דבאמת גם מן הישראלים נמצאים בירושלים, אבל לפי מה דמשמע בפשיטות במשנה דהישראלים אינם נמצאים בירושלים אלא רק בעריהם, א"כ קשה מהו דאמרו כאן בגמ' דגם

הישראלים מעכבין את הקרבן. וא"א לומר דמעכבין את הקרבן עד שיתכנסו בעריהם, דמניין למי שמקריב את הקרבן בירושלים לדעת אם כבר התכנסו הישראלים בעריהם. ובאמת בהמשך דברי הגמ' דחביאו מה דתנא במתניתא לא כתיב ישראלים, וא"כ אפשר דיש מח' תנאים בעניין זה, אם בעינן שגם הישראלים יהיו במעמד בירושלים, או שדי להם להתכנס בעריהם, וצ"ע בזה.

דף כז ע"ב

קנה. בגמ' באחד בשבת מאי טעמא לא אמר ר' יוחנן מפני הנוצרים. ביאר רש"י דהיות והיא יום חגם לכך אין להתענות מפני הסכנה, כיון שאם יראו שמתענים ביום חגם יסתכנו ישראל. ועיין מהרש"א שכבר הקשה דלמה חששו מפני הנוצרים, הרי כשתקנו את המשמרות היה זה בזמן דוד ושלמה שידם היתה תקיפה על האומות, וא"כ למה בזמנם לא התענו. וביאר שם שאדרבא מה שלא התענו היה משום שאנשי

מעמד בטלים ממלאכתם, וכדי שלא יראה שהם בטלים ממלאכתם כהאומות ומשום חגם, לכך לא התענו וכן התעסקו במלאכתם דלא כהאומות. ועיין שם במהרש"א שרצה להוכיח מכך שעוד קודם לנוצרים היו אומות שעשו חגם ביום ראשון, דאל"כ למה כבר בימי דוד ושלמה כשתקנו את המשמרות לא התענו ביום ראשון. אבל עיין בעין יעקב שביאר שמה שכתיב כאן נוצרים אין הכוונה לכת הנוצרים, אלא שכתיב כאן לנוצרים דהיינו לנבראים, וכוונת ר' יוחנן לומר שהיות והוא שלישי ליצירה אין בהם כח לתענית, וכו' שמואל בר נחמני, והוא בא רק לבאר דברי דברי ר' יוחנן, וממילא ניחא דגם בימי דוד ושלמה היה חשש זה, ולפי זה גם אין ראיה למהרש"א שכבר קודם הנוצרים היו האומות עושים חגם ביום ראשון, דלא מיירי מזה כלל.

קנו. בגמ' הקורא בתורה אל יפחות מג' פסוקים רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק. ביאר רש"י

דלשמואל מפסיק הפסוק לשנים, ובכך לראשון יש שנים וחצי פסוקים וגם לשני כן. ולקמן אמרינן בגמ' דלשמואל הטעם שאין מדלגים הוא משום היוצאים והנכנסים, שאם יראו שלאחד קורים ג' פסוקים ממילא ישאר לשני רק ב', ויחשבו שדי בב' פסוקים ואין צריך ג'. ולכאורה א"כ קשה, דהא גם לשמואל שמחלקים הפסוק לשנים יש חשש של היוצאים והנכנסים, שהרי מי שיכנס קצת אחר תחילת הקריאה של השני יחשוב שקראו לו מתחילת הפסוק, וא"כ יחשוב שלראשון היה די בב' פסוקים, וכן מי שיוצא לפני שסיימו קריאת הראשון יחשוב שקוראים לו כל הפסוק השלישי, וא"כ יחשוב שלשני די בב' פסוקים, ומה הואיל במה שפוסקים יותר מדילוג, וצ"ע.

דף כז ע"א

קנז. בגמ' תנו רבנן עשרים וארבעה משמרות היו בארץ ישראל ושתים עשרה ביריחו. ביארו בגמ' דשתים עשרה מתוכם היו

ביריחו ולא מוסיפות על הכ"ד. ולכאורה קשה למה ביריחו לבד היו חצי מן המשמרות, וכי חציים של ישראל היו דרים ביריחו. ועיין רש"י דביאר דהיות והיו הולכים לשם לספק מזון לאחייהם, ממילא היו שם י"ב מהם, דהיינו חצי מכל משמר. אבל צריך עיון דהרי אין כל המשמרות באותו יום, אלא כל אחד בזמנו הוא הולך, וא"כ עדיין קשה למה היו י"ב ביריחו, דהרי באותו זמן היו רק חצי משמר בכל פעם ביריחו. ועוד קשה דמרש"י משמע דהברייתא מיירי כשהיו המשמרות בעבודתם, וא"כ גם החצי השני שלהם לא היו בארץ ישראל בעריהם, אלא כבר היו בירושלים בעבודתם, וא"כ היה לפי זה לברייתא לומר דכ"ד משמרות היו בירושלים וי"ב מהם ביריחו, דהיינו בכל פעם חצי משמר בירושלים וחצי ביריחו. וצ"ע לרש"י, אבל אולי יש לתרץ באופן אחר דהיות ויריחו ליד ירושלים היא, וכמו שאמרו שנקראת יריחו על שהריחו בה ריח הקטורת, לכך

דהביאו מה דתנא במתניתא לא
 כתיב ישראלים, וא"כ אפשר
 דיש מח' תנאים בעניין זה, אם
 בעינן שגם הישראלים יהיו
 במעמד בירושלים, או שדי להם
 להתכנס בעריהם, וצ"ע בזה.

דף כז ע"ב

קנט. בגמ' באחד בשבת מאי טעמא
 לא אמר ר' יוחנן מפני
 הנוצרים. ביאר רש"י דהיות
 והיא יום חגם לכך אין להתענות
 מפני הסכנה, כיון שאם יראו
 שמתענים ביום חגם יסתכנו
 ישראל. ועיין מהרש"א שכבר
 הקשה דלמה חששו מפני
 הנוצרים, הרי כשתקנו את
 המשמרות היה זה בזמן דוד
 ושלמה שידם היתה תקיפה על
 האומות, וא"כ למה בזמנם לא
 התענו. וביאר שם שאדרבא מה
 שלא התענו היה משום שאנשי
 מעמד בטלים ממלאכתם, וכדי
 שלא יראה שהם בטלים
 ממלאכתם כהאומות ומשום
 חגם, לכך לא התענו וכן
 התעסקו במלאכתם דלא
 כהאומות. ועיין שם במהרש"א
 שרצה להוכיח מכך שעוד קודם

היו דרים בה הרבה כהנים
 ולוים, ובכך לא היו רחוקים
 מירושלים, ממילא היו מוכרחים
 לקחת הרבה משמרות מהיכן
 שהיו דרים הרבה כהנים והלוים,
 ולכך חצי מן המשמרות היו
 דרות ביריחו.

קנת. בגמ' אמר רב יהודה אמר
 שמואל כהנים ולוים וישראלים
 מעכבין את הקרבן. ביאר רש"י
 שאם אין מעמד מכולן בירושלים
 מעכבין וא"א להקריב את
 הקרבן. וזה ניחא לרש"י לשיטתו
 במשנה שלא גרם וישראלים
 מתכנסין בעריהם, אלא שהשאר
 מתכנסין בעריהם, דבאמת גם
 מן הישראלים נמצאים
 בירושלים, אבל לפי מה דמשמע
 בפשיטות במשנה דהישראלים
 אינם נמצאים בירושלים אלא
 רק בעריהם, א"כ קשה מהו
 דאמרו כאן בגמ' דגם
 הישראלים מעכבין את הקרבן.
 וא"א לומר דמעכבין את הקרבן
 עד שיתכנסו בעריהם, דמניין
 למי שמקריב את הקרבן
 בירושלים לדעת אם כבר
 התכנסו הישראלים בעריהם.
 ובאמת בהמשך דברי הגמ'

לנוצרים היו אומות שעשו חגם ביום ראשון, דאל"כ למה כבר בימי דוד ושלמה כשתקנו את המשמרות לא התענו ביום ראשון. אבל עיין בעין יעקב שביאר שמה שכתוב כאן נוצרים אין הכוונה לכת הנוצרים, אלא שכתוב כאן לנוצרים דהיינו לנבראים, וכוונת ר' יוחנן לומר שהיות והוא שלישי ליצירה אין בהם כח לתענית, ובר' שמואל בר נחמני, והוא בא רק לבאר דברי דברי ר' יוחנן, וממילא ניהא דגם בימי דוד ושלמה היה חשש זה, ולפי זה גם אין ראיה למהרש"א שכבר קודם הנוצרים היו האומות עושים חגם ביום ראשון, דלא מיירי מזה כלל.

קס. בגמ' הקורא בתורה אל יפחות מג' פסוקים רב אמר דולג ושמואל אמר פוסק. ביאר רש"י דלשמואל מפסיק הפסוק לשנים, ובכך לראשון יש שנים וחצי פסוקים וגם לשני כן. ולקמן אמרין בגמ' דלשמואל הטעם שאין מדלגים הוא משום היוצאים והנכנסים, שאם יראו שלאחד קורים ג' פסוקים ממילא

ישאר לשני רק ב', ויחשבו שדי בב' פסוקים ואין צריך ג'. ולכאורה א"כ קשה, דהא גם לשמואל שמחלקים הפסוק לשנים יש חשש של היוצאים והנכנסים, שהרי מי שיכנס קצת אחר תחילת הקריאה של השני יחשוב שקראו לו מתחילת הפסוק, וא"כ יחשוב שלראשון היה די בב' פסוקים, וכן מי שיוצא לפני שסיימו קריאת הראשון יחשוב שקוראים לו כל הפסוק השלישי, וא"כ יחשוב שלשני די בב' פסוקים, ומה הואיל במה שפוסקים יותר מדילוג, וצ"ע.

דף כח ע"א

קסא. בגמ' מה הפרש בין זה לזה הללו דברי תורה והללו דברי סופרים. ביאר רש"י דלכך קרבן עצים דוחה מעמד דנעילה ולא דמנחה, כיון שמנחה יש לה סמך מן התורה, ואילו נעילה היא מדברי סופרים בלבד. אבל קשה דאם אזלינן בתר דברי תורה או דברי סופרים, למה בקרבן מוסף נדמה מעמד דמנחה ולא דנעילה, הרי גם שם יש לומר

דידחה רק דנעילה דהיא מדברי סופרים, ולא ידחה מנחה שהיא מדברי תורה. ואי לאו דברי הגמ' היה אפשר לתרץ בפשיטות דכל אחד דוחה המעמד שחל בזמן הקרבתו, דקרבת מוסף שהוא באמצע היום דוחה מנחה שמתפללים באמצע היום, ומשא"כ קרבן עצים שהוא קודם השקיעה הוא דוחה מעמד דנעילה שהוא קודם השקיעה, אבל עכשיו שתלוי הדבר בחומר תקנת התפילה, למה לא בכולם נלך לקולא לדחות הא דדברי סופרים דהיינו נעילה. ועיין בתוס' דביאר דזה באמת היתה קושיית הגמ' מה הפרש יש בין מוסף לקרבן עצים, למה מוסף דוחה מנחה ואילו קרבן עצים אינו דוחה מנחה אלא נעילה, וזה תירצו דמוסף שהוא מן התורה דוחה מנחה שהוא מדברי תורה, ומשא"כ קרבן עצים שהוא מדברי סופרים דוחה רק נעילה שגם הוא מדברי סופרים, אבל לפי ביאור רש"י דבקרבת עצים עצמו היה הקושיא, קשה כנ"ל מה נשתנה מוסף מקרבן עצים. ואפי' דיש

לתרץ כתוס' מ"מ לרש"י אין הגמ' מתרצת כן. ואולי יש לתרץ קושיא זו לפי רש"י דמה דבקרבת מוסף כן דוחים מנחה אפי' דהוא מדברי תורה, זהו משום דממילא דחינן מעמד דמוסף שהיא תפילה ידיה אפי' דהוא מדברי תורה, לכך כבר דוחה גם דמנחה אפי' דגם הוא מדברי תורה, אבל בקרבן עצים שלא מצינו שידחה תפילה מדברי תורה, אם דחינן חד מהם דחינן מי שהוא מדברי סופרים, ולא מי שהוא מדברי תורה.

קפב. בגמ' והושיבו פרוזדאות על הדרכים כדרך שהושיב ירבעם בן נבט שלא יעלו ישראל לרגל. צריך ביאור למאי אמרו שפרוזדאות אלו הם כדרך שהושיב ירבעם, וכי דבר זה אינו ברור שצריך לדמותו למקרה מסויים כדי להבין במאי מיירי, הרי יש לומר בפשיטות שהושיבו פרוזדאות בדרכים. ואולי יש לומר דלכך הזכירו המעשה של ירבעם כיון שלקמן אמרו בגמ' דשם רשעים ירקב,

וכדי להזכיר שמו לרעה לכך
הזכירו אותו.

דף כח ע"ב

קסג. בגמ' רב איקלע לבבל חזינחו
דקא קרו הלילא בריש ירחא
סבר לאפסוקינהו כיון דחזא
דמדלגי דלוגי אמר ש"מ מנהג
אבותיהם בידיהם. צריך ביאור
מה הטעם שסבר לאפסוקינהו
בתחילה, ולמה כשהבין שמנהג
אבותיהם הוא התיר להם
להמשיך, הרי אם איסור יש
בדבר, גם אם אבותיהם תיקנו
להם כן מ"מ כל התקנה טעות
הוא ויש לבטלה. ויש לומר דמה
שרצה להפסיקם היה כדי שלא
יוסיפו יו"ט מעצמם, דיכול
לצאת מכך קלקולים כגון שידחו
מעמד דשחרית גם בסתם ר"ה,
דיחשבוהו לחלל דאורייתא, ומה
שאח"כ כששמע שדלגו התיר
להם, זה משום שבכך יש היכר
שאין זה יו"ט ומדאורייתא,
וממילא אין חשש לקלקול, ומ"מ
התיר להם כן רק משום דמנהג
אבותיהם הוא, דאם מעצמם היו
מתקנים כן אין להתיר להם
להמשיך, דיש עדיין חשש

שיבואו אח"כ להשלים כל ההלל
ויחזור החשש קלקול, רק דהיות
וכאן הוה הדבר מנהג אבותיהם,
ממילא לא חשש שיבואו
להשלים ההלל, דודאי יעשו
כמנהג אבותיהם, וממילא אין
חשש לקלקול, ולכן התיר להם
להמשיך לגמור ההלל.

דף כט ע"א

קסד. בגמ' בא נבזראדן רב טבחים
עמד לפני מלך בבל בירושלים.
לכאורה קשה דברי הפסוק שם,
דהרי כתיב דרך נבזראדן בא
לירושלים ולא מלך בבל, וא"כ
איך עמד נבזראדן לפני מלך
בבל בירושלים. ועיין ברד"ק שם
שביאר שמה שכתיב בירושלים
הוא עולה על מה שבא
נבזראדן רב טבחים, דלירושלים
בא, ובנוסף לכך כתיב שהיה
נבזראדן משמש למלך בבל
קודם לכן, והוא כמו שאומרים
בכמה מקומות סרס המקרא
ודרשהו.

קסה. בגמ' סליק לאיגרא נפיל ומית
וגמירי וכו' יצתה בת קול
ואמרה אדון זה מזומן לחיי
העולם הבא. צריך ביאור איך

הותר לו לאותו אדון לאבד עצמו לדעת, ואפי' דיש כאן הצלת נפשות של רבן גמליאל, מ"מ מאי חזית דסמיק דמא דחברך יותר מדידך, דבשלמא כשרצו להרוג או זה או זה ניהא שיהרוג עצמו ולא חבירו, דאסור לו להציל עצמו בכך שיהרוג חבירו, אבל כאן שרק את רבן גמליאל רצו להרוג למה יהא מותר לו ליהרג בידים, ואם באמת אסור הדבר למה זכה אדון זה לחיי העולם הבא. ואולי יש לומר דלכך שאלו לו לרבן גמליאל קודם לכך אם יהא לו עולם הבא, דהיה לו ספק אם כשיאבד עצמו יהא לו עולם הבא, וזה נשבע לו רבן גמליאל שיהא לו, ואולי הטעם לכך הוא משום דבאמת סמיק דם רבן גמליאל מאותו הגמון, היות ורבן גמליאל היה לרבים צורך בו, ולכך הותר לו לאותו אדון לאבד עצמו ומ"מ לזכות לחיי העולם הבא.

קסו. בגמ' יהיו מפתחות מסורות לך וזרקום כלפי מעלה ויצתה בעין פיסת יד וקיבלתן מהם קפצו ונפלו לתוך האור. צריך ביאור

איך הותר להם לקפוץ לתוך האש, והרי בכך איבדו עצמם לדעת ואסור הדבר, ואפי' שחששו שיכריחום לומר היכן כלי המקדש, מ"מ היה להם להחזיק בעצמם ולא לומר היכן הם ולא לאבד עצמם בשביל כך. ועיין בספר בני יהודע שרצה לחדש דבאמת לא איבדו עצמם כלל, רק כשראו שיצתה פיסת יד לקחת המפתחות קפצו הם עצמם ללמעלה כדי שתיקח גם אותם עם המפתחות, רק שמשמים לא רצו לקחתם ונפלו לתוך האור. ובוזה ניהא מה שכתיב קפצו ונפלו, דקפיצה היא כלפי מעלה ולא ללמטה, ואם ללמטה רצו ליפול היו יכולים להפיל עצמם בלא קפיצה, ובאמת לפי ביאורו הקפיצה היא ללמעלה.

דף כט ע"ב

קסז. בגמ' תשעה באב שחל בשבת וכו' אוכל ושותה כל צורכו ומעלה על שולחנו אפי' כסעודת שלמה בשעתו. משמע מדברי הגמ' דאין להתנהג בשום דבר שמזכיר אבילות

בשבת שחל בו תשעה באב, ואדרבא יכול להתענג בו אפי' יותר מהרגלו ואפי' כסעודת שלמה בשעתו, וכן משמע במשנה שלצורך שבת מותר לכבס אפי' בתשעה באב עצמו אחר חצות. ולפי זה קשה איך יש נוהגים לנהוג באיזה אבילות בשבת חזון, דהרי לכאורה דעה זו שלמדנו כאן אין עליה חולקים ולכו"ע היא דאסור, וצ"ע.

דף ל ע"א

קפח. בגמ' אמר רבא הלכה כרשב"ג ואמר רבא הלכה כר' מאיר. היינו דהלכה כרשב"ג דרק בשבוע שחל בו תשעה באב מתאבלים, וגם הלכה כר' מאיר דרק עד התענית מתאבלים ולא לאחריו. אבל קשה דא"כ מהיכן למד רבא על אבל מחגה או משבתה דהיינו כר"מ או כרשב"ג, ואם כשניהם למד למה לא ילמד גם מחדשה. וצריך לומר דמשבתה למד כרשב"ג, דאילו אם מחגה היה לומד היה לו לנהוג אבילות מר"ח, ואפי' דמשבתה למד וכרשב"ג, מ"מ למד כר"מ דרק עד התענית

מתאבלים בשבתה, ולא כל שבתה נוהגים באבילות.

קפט. בגמ' ותינוקות של בית רבן בטלין שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב. צריך ביאור דמאי משמחי לב שייד בתינוקות של בית רבן, הרי בתינוקות כתיב כתינוק הבורח מבית הספר, היינו שאין תינוקות אוהבים את לימודם, ומורה הוא אצלם, וא"כ אין זה משמחי לב ולמה יהיו בטלים, ודבר זה שייד רק בגדול שלומד התורה ושמח בה, וצ"ע.

קע. ברש"י ד"ה עד כמה בא"ד ולהכי נקט כשלמים דבזמן אכילת שלמים אשכחן דאקרי בשר וכו' שהטעם נפסל אחר ב' וג' ימים. לכאורה קשה מה ראייה יש משלמים לבשר מליה, הרי שם בשלמים לא מיירי במליחה, ולכך אפשר שבשר מלוח אין דינו כשלמים, אלא נפסל טעמו אחר יום אחד, וכמו דמצינו דאחר כ"ד שעות הוי כבוש כמבושל. וצריך לומר דבשלמים מצינו דאחר ב' וג' ימים נפסל טעם הבשר, ומינה למדים דגם לעניין מליחה אין טעם הבשר נפסל כל זמן שלא

שהה במלחו ג' ימים, ואפי' שאין זה דומה ממש, מ"מ להתיר דבר לאכול לא מצינו להקל בפחות מג' ימים, וכל זמן שלא עברו ג' ימים חיישינן אולי עדיין יש בה טעם בשר.

דף ל ע"ב

קעא. בגמ' תניא אידך רשב"ג אומר כל האוכל ושותה בט' באב כאילו אוכל ושותה ביוה"כ. צריך ביאור איך שייך לומר דחמור עווננו של האוכל ושותה בט' באב כהאוכל ביוה"כ, הרי שם יש איסור דאורייתא ומשא"כ בט' באב הוא אסור רק מדרבנן. ועיין בתורת משה שביאר דהיות וחורבן ביהמ"ק מכפר עוונות ישראל, לכך מי שאינו אוכל ושותה בט' באב ומתאבל על החורבן מתכפר לו עוונותיו ג"כ, וממילא בזה הוא דומה למי שאינו אוכל ושותה ביוה"כ שמתכפרים לו עוונותיו, ומשא"כ כשכן אוכל ושותה אין מתכפר לו עוונותיו וכביוה"כ שגם לא מתכפר לו עוונותיו, ולא מיירי כלל מחומר עווננו אלא מן התוצאה שלה.

קעב. בגמ' מאי בינייהו איכא בינייהו שאר מטות כדתניא כשאמרו לכפות וכו'. לכאורה קשה דמניין לגמ' לחלק בשר מטות בין ר"י לחכמים, הרי שניהם לא מיירו משאר מטות ואולי גם בה מודים זה לזה. והביאור הוא דהיות ור' יהודה אומר שבסתם חייבים לכפות, ממילא אפשר לומר דה"ה שאר מטות, ורק באין יכול מודה שאין חייב בזה, ומשא"כ לחכמים כיון דבסתם אמרו דאין חייבים לכפות, ממילא אפי' שאמרו שביכול הם מודים לכפות, מ"מ אין לך אלא חידושם שהיכול כופה מטתו, אבל על שאר מטות מניין לנו להוסיף.

קעג. בתוד"ה כל העושה בא"ד אבל מ"מ אין לאסור לשתות משאכל סעודה מפסקת וכו' אבל מכל עיגול פתית ואכל מכל תבשיל. צריך ביאור דבתחילה אמר תוס' דרך לשתות מותר אחר סעודה המפסקת, ומשמע דאכילה אסור, ובפשיטות כן הוא דאל"כ מאי מפסקת איכא הכא, ואילו

לכרות דהעצים לחים, ובאמת אם היה אפשר היו ממשיכים לכרות עצים. ואולי מכאן יש להוכיח דבאמת גם כשלא השלים אדם מצוה משום שכך נראה לו, אלא משום דכך נתגלגל משמים, גם יש בזה השלמת המצוה, דמשמים כך רצו, וממילא על השלמה זו עשו יו"ט.

קעה. בגמ' ת"ר בת מלך שואלת מבת כ"ג בת כ"ג מבת סגן וכו'. צריך ביאור דאם כל מה ששואלות זו מזו בשביל שלא לבייש את מי שאין לו הוא עשוי, למה אין מערבין כולם יחד שכל אחת תשאל ממי שהיא רוצה, דהרי העניין כאן הוא להשוות כולם שלא תהיה זו יותר מזו, דאל"כ עדיין יש כאן בושה למי שאין לו, דזו גדולה מזו וזו גדולה מזו. ואולי יש לומר דאפי' דהעניין הוא להשוות כולם שלא לביישם, מ"מ המיוחסות יותר גדולות משאר בנות ישראל, דהרי גם זה מה שהם אומרות, דהמיוחסות אומרות תנו עיניכם במשפחה, משמע דגם כשאין

בראיה מר' יוסי מהא דהירושלמי משמע להדיא דגם לאכול מותר, ולא רק לשתות. ואין לומר דאדרבא משם חזינן דבסתם אסור מהא דאמר אכלית ואפסקית, ורק כדי שלא לפגוע בריש כנישתא אכל אצלו. דא"כ גם על לשתות אין ראייה דמותר, דבסתם יש לומר דאסור ורק כדי שלא לפגוע בו שתה וכנ"ל, ואלא ודאי לא רק בדוחק מותר הדבר, וממילא לא שנא אכילה או שתיה דדינם שוה, וא"כ הדרא הקושיא לדוכתא למה בתחילה אמר תוס' דרק לשתות מותר, וצ"ע.

דף לא ע"א

קעה. בגמ' רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו יום שפסקו מלכרות עצים למערכה. צריך ביאור מה השמחה שיש בכך שפסקו לכרות עצים שלכך עשו בה יו"ט לרבה ורב יוסף, ואין לומר שבזה שזכו לסיים המצוה של כריתת עצים למערכה לכך עשו בה יו"ט, דהרי מה שהפסיקו לכרות לא היה משום שהשלימו לכרות, אלא משום שכבר א"א

רוצים לבייש מי שאין לו אין לבטל כל המעלות של מי שיש לו, והטעם לזה אולי יש לומר דאין זה כבוד הכהונה וכבוד התורה להשוות כולם יחד ממש, ומה שכן משווים הוא רק שלא לבייש לגמרי אבל המעלות עדיין מעלות הם.

קעו. בגמ' אמר עולא ביראה אמר ר' אלעזר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן. צריך ביאור מה עניין מימרא זו לכאן ומה עניינה להא דבנות ירושלים יוצאות. וראיתי מבארים דהיות ושם בבנות ירושלים נאמר עניין שיוצאות וחולת בכרמים, לכך הביאו מימרא שגם נאמר בה לעשות מחול לצדיקים, דבשניהם מיירי במחולות. אבל עדיין צריך ביאור עניין הקשר שבין שני הדברים עצמם. ואולי יש לומר ע"פ מה שפירשנו

לעיל מה דהיו יוצאות בנות ירושלים גם ביוה"כ, דלכאורה קשה למה דווקא ביום קדוש זה עשו כן, ושם ביארנו דאדרבא לכך עשו כן דווקא ביוה"כ כדי לרמז שכך אנו רוצים שיתרצה הקב"ה להזדווג עם כנסת ישראל כלתו, ולפי זה יש לומר דלכך הביאו כאן המימרא דעתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים, דמחול פירש בבן יהוידע דהוא בבחינת נקיבה תסובב גבר, דהיינו עניין קשר של הקב"ה עם כנסת ישראל, וממילא שניהם עניין אחד הוא דבשניהם מיירי בהזדווגות החתן עם הכלה, וחבן. ובעזרת השם כבר נזכה להזדווגות של הקב"ה עם כנסת ישראל בביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

מסכת מגילה

דף ב ע"א

גז"ש ואפשר ללמוד מינה, ובהירושלמי על זה וכמו שנכתוב לקמן), אבל לר' יהושע בן קרחא שאינו לומד כמשנתינו דמימות יהושע היא, אלא דמימות אחשורוש אזלינן, ואינו לומד כאן גז"ש, מניין לו שלא בעינן לעשות כל מקום כמצבו עכשיו. וצריך לומר דהיות והוא לומד הדבר משושן, ובשושן לא מסתבר שיהא חילוק בדינה אם תחרב חומתה, דהרי כתיב בה בהדיא שבט"ו עשו יו"ט, ממילא הוא הדין לכל מקום דבתר ימות אחשורוש אזלינן ובשושן. ועוד טעם נראה לומר מסברא דא"א שיעשו כל מקום כבמצבם עכשיו, דרש"י לקמן בע"ב (ד"ה הפרזים) ביאר דפרזים ביאורו שמתוך שאין בעיר חומה מרוחקין משכונה לשכונה, וזהו פרוז דרחוקין זה מזה, וממילא לפי זה גם בעיר שאין עכשיו חומה לכאורה עדיין אין העיר פרוזה, כיון שבנייתה היתה לפי חומתה דהיינו קרובים זו לזו,

א. במשנה כרכין המוקפין חומה מימות יהושע בן נון בט"ו. היינו שמוקפין המוזכרים במגילה היינו אלו שהיו מוקפים מימות יהושע בן נון וכדלקמן בגמ'. אבל באמת קשה מניין אמרו דבר זה שמוקפין היינו מימות יהושע בן נון או מימות אחשורוש, למה לא נאמר שמוקפין שאמרו היינו כל אחד במצבו באותו זמן, שהקובע יהא מה שעכשיו המציאות, ובמקום שעכשיו נעשה מוקף חומה יקראו בט"ו, ואילו במקום שעכשיו כבר אינו מוקף יקראו בי"ד. ועיין בגמ' שלתנא דידן למדו גז"ש פרזי פרזי מהא דכתיב בדברים לבד מערי הפרזי, וכמו ששם מיירי במוקפין מימות יהושע כך כאן במגילה כן, וממילא ניהא דמשם למידים שאזלינן בתר זמן יהושע ולא כבמצבו עכשיו (ואפי' שלריטב"א שם אין זה גז"ש גמור וכדלקמן, מ"מ יש לו דיני

ולכן נהיה מוכרחים לומר דדינה עדיין כמוקפת חומה גם כשעכשיו אינה כן, רק שנחלקו התנאים אם כימות אחשורוש אזלינן או כימות יהושע. רק דלכאורה לפי זה קשה למה עיר שנעשית עכשיו מוקפת חומה יקראו בה בי"ד, הרי אינה פרוזה עכשיו דבודאי עכשיו קרובים שכונותיה זו לזו דהרי מוקפת חומה עכשיו. ובאמת אולי היה אפשר לחדש שכל מה שנחלקו תנא דידן ור' יהושע בן קרחא הוא רק על מקומות שהיו בהם חומה ונחרבו, מאיזה זמן עדיין יחשבו כמוקפין, אבל במקום שנעשית מוקפת חומה עכשיו אפשר דלכו"ע גם יהא דינה כמוקפת חומה, ומה שאמרו דמוקפין מימות יהושע וכו', זה רק לחומרא שגם אם כבר נחרבו חומתם עדיין מוקפין נקראים ומן הטעם הנ"ל שעדיין אינם פרוזים, אבל חידוש גדול היא עד מאוד וצ"ע בזה.

ב. בגמ' דאי ס"ד אנשי כנסת הגדולה י"ד וט"ו תקון אתו רבנן ועקרי תקנתא דתקיננו אנשי כנסת הגדולה. צריך

ביאור היכן מצינו כלל שעוקרים התקנה הקודמת, הרי רק הוסיפו כאן אפשרות לקרוא המגילה גם בימים הקודמים להם, וכגון בחל בשבת שממילא א"א לקרוא המגילה בזמנה, ולמה לא יוכלו רבנן אח"כ לתקן כן. ואולי העקירה הוא לעיירות שמקדימין הקריאה ליום הכניסה, דלכך אינם קוראים המגילה בי"ד, וממילא עקרו בהם הדין של אנשי כנסת הגדולה, ולכך הקשו דלא שייך שיעקרו רבנן תקנתם. **ג. בגמ' ואימא תריסר ותליסר כדאמר רב שמואל בר יצחק י"ג זמן קהלה לכל ולא צריך לרבויי. לכאורה קשה דהא בפסוק כתיב רק י"ד וט"ו, וא"כ ודאי שאין ללמוד מסברא לבד שבי"ג אפשר לקרות המגילה כשהוא סותר הכתוב בהדיא. וצריך לומר דבאמת בלא שהיה כתוב בזמניהם לא היינו לומדים שבי"ג קורים מסברא, אבל אחר שכבר נכתב בזמניהם והוא ללמוד על עוד ב' ימים בא, ודאי שלא על י"ג שזמן קהלה לכל בא, אלא על ב' ימים הקודמים לו בא, והיות שכל הימים**

איך יקראו המגילה. ואולי לחכמים בכשחל אחד מהם בשבת יקראו המוקפים חומה ושאינם מוקפים חומה באותו יום. אבל באמת עדיין קשה דאם מי שאינם מוקפים יקראו בט"ו, יסתכלו בה לידע מתי פסח וכדלקמן, ויחשבו שהיום היה י"ד, וא"כ מתי כן יקראו, וצ"ע.

דף ב ע"ב

ה. בגמ' ומשום דקשיא ליה דר' יהודה אדר' יהודה מוקים לה לברייתא בר' יוסי בר' יהודה. ביאר רש"י דתמיהה הוא, וצריך ביאור מה באמת התמיהה של הגמ', וכי לא מצינו שיתרצו קושיות וסתירות בגמ' שגורסים שם של תנא אחר בברייתא. ועיין בראשונים שביארו דחקושיא הוא שאין מוכרחים לשנות הגירסא ולגרוס ר' יוסי בר' יהודה, כיון שאפשר לתרץ הסתירה שיש כאן מח' תנאים בשיטת ר' יהודה עצמו, ולמה לנו לדחוק דמיירי בתנא אחר לגמרי.

ו. בגמ' אי הוה כתב את יום ארבעה עשר וחמשה עשר

שמלפניו ואחריו קוראים יש ללמוד כבר מסברא דגם בו קוראים. ועיין בירושלמי דכעין זה משמע שם, והוסיפו עוד נופח לבאר הטעם שלא על י"ג בא הכתוב ללמד, כיון דהוא יום של מלחמה, ואילו ימי קריאת המגילה היא על ימי מנוחה, ולכך ודאי שלא עליו באו ללמד, רק דהיות וכבר כל הימים שלפניו ואחריו קוראים בהם, גם בו התירו לקרות. אבל באמת שם קשה, דאם הטעם הוא שאין זה יום מנוחה ואפי' הפסוק א"א לומר שעליו נתכוון, למה מסברא לכד כן אפשר ללמוד שקוראים בו, ומשום דהימים שלפניו ושלאחריו קוראים בהם, דהרי הם ימי מנוחה ואילו הוא יום של מחלמה הוא, וצ"ע.

ד. בגמ' אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי ר"ע סתימתא וכו', אבל חב"א אין קורין אותה אלא בזמנה. צריך ביאור דאם לחכמים רק בזמנה קורין מה יעשו כשחל אחד מהם בשבת, הרי בשבת אסור לקרות המגילה שלא יבואו לטלטל המגילה, ואם רק בזמנה קורין

בדקאמרת וכו' אתא ואת
ופסיק. צריך ביאור למה אמרו
 בגמ' שדווקא תיבת ואת
 מפסיקה ביניהם, הרי היה לה
 לומר שמשום שכתוב ביניהם
 'לחדש אדר ואת' הוא ההפסקה,
 שהוא הפסקה גדולה ממש,
 וברור יותר דלהפסיק אתא,
 וצ"ע.

ז. בגמ' ותנא דידן מ"ט יליף פרזי
פרזי כתיב הכא וכו'. עיין רש"י
 דמשמע מדבריו דגז"ש גמורה
 הוא, דכתב לקמן אם הוא גז"ש
 שלמדו מרבו או לא, משמע
 דבגז"ש גמירי איירי. וכתב
 ברשב"א דבאמת אפי' שאין
 לומדים מכל התנ"ך גז"ש
 לתורה, מ"מ מגילת אסתר
 אמרו בירושלמי שהיות וברוח
 הקודש נאמרה כן למידים בה
 גז"ש מן התורה. ולפי זה נראה
 דלמידים דבר זה בגז"ש כבכל
 התורה. אבל עיין בריטב"א
 שכתב דגם מה שאמרו
 בירושלמי שם אין הכוונה לגז"ש
 גמורה ממש, אלא שיש רק
 לדמות בה יותר מבשאר
 התנ"ך, ולפי דבריו צריך לומר
 דרק דמיון הוא ואינו לימוד

גמור, ואפי' דאין זה גז"ש
 גמורה, מ"מ גם גז"ש כזו
 צריכים לקבל מרבו, ויש לה
 דינים של גז"ש, והראיה שעל ר'
 יהושע בן קרחה אמרו בגמ'
 דלית ליה פרזי פרזי דהיינו שלא
 קיבלה מרבו.

ח. בגמ' ותסברא והכתיב אלה
המצות שאין נביא רשאי לחדש
דבר מעתה. צריך ביאור מה
 הראיה מפסוק זה דאלה המצוות
 שאין לחדש אותיות, הרי שם
 מיירי במצוות חדשות ומה
 ענינם לאותיות. ועיין בפני
 יהושע שביאר דהיות והאותיות
 אם כתבם שלא כהלכה בספר
 תורה פסול הוא, ממילא יש בזה
 שינוי במצוות עצמם, וממילא
 יש כאן חידוש במצוות ואסור.

דף ג ע"א

ט. בגמ' סוף סוף אלא המצות
שאיין נביא וכו' אלא שכחום
וחזרו ויסדום. היינו שעדיין יש
 כאן שינוי במצוות אם בעינן
 מ"ם פתוחה או סתומה, ולכך
 תירצו דמיירי ששכחום וחזרו
 ויסדום. אבל קשה דאם שכחום
 ממילא עולה שכל הספרי תורה

שהיה להם בזמן ששכחום היו פסולים, ואיך שייך לומר הכא על דודות ע"ג דורות בכלל ישראל שלא הניחו תפילין ולא קראו בתורה, וצ"ע.

י. **בגמ' תרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו מפי ר' אליעזר ור' יהושע. צריך ביאור דאם מפי ר' אליעזר ור' יהושע אמרו למה אמר ר' ירמיה שאונקלוס אומרו, ולמה נקרא הדבר על שמו, הרי הוא שמע דבר זה מרבותיו. ועיין בשו"ת הרמ"א (סי' קכ"ט) שביאר שתרגום של תורה כבר היה להם מסיני, דהיינו תרגום המילים לארמית, רק שההוספות של פירוש המילים זה אמר אונקלוס, ובאמת פירושים אלו שמע מרבותיו ר' אליעזר ור' יהושע, רק שהוא זה שסידר הדברים בתרגום של תורה, ולכך נקראת על שמו. וצריך לומר דלא רק הפירושים חידש אונקלוס, אלא גם התרגום עצמו שכחום וחזר אונקלוס ויסדום, דאל"כ למאי אמרו בגמ' דשכחום.**

יא. **בגמ' אינהו עדיפי מיניה ואיהו עדיף מיניהו וכו' דאינהו**

נביאי ואיהו לאו נביא. לכאורה היה אפשר לומר דדניאל עדיף מיניהו והם לא עדיפים עליו כלל, דמה שהוא לא נצטווה לומר נבואה לישראל כמותם, הוא משום זה גופא שהוא ראה מה שהם לא ראו, וכדי שלא יאמר הכל לישראל לכך לא נצטווה לומר, ומשא"כ הם שלא ראו מה שאסור לומר לכך נצטוו לומר נבואה לישראל, וא"כ קשה למה אמרו בגמ' דהם גם עדיפים עליו, וצ"ע.

יב. **בגמ' אמר לו עתה באתי מיד וילן יהושע בלילה החוא בתוך העמק. ביאר רש"י שלא באותו לילה עצמה עבד הכא, אלא רק בלילה שלאחריו. ולכאורה קשה דהרי מדברי הגמ' משמע שכן מיד וילן בלילה בעמק, דהיינו שמיד לן בעומקה של הלכה, וגם מה הטעם שיעשה כן יהושע וימתין ללילה אחר שהיה במצור, הר הטענה היתה על הלילה הזה גופא. ואולי למד כן רש"י מן הכתוב שם שכך היה המעשה, והטעם שלא עשה כן יהושע מיד, אולי היה משום שכבר היה המעשה בסוף הלילה**

שכבר לא הספיק לתקן הדבר באותו לילה עצמה, ולכך תיקנה ללילה אחרת שהיה במצור.

יג. בתוד"ה מבטלין כהנים בא"ד וי"ל דטוב לקרות עם הציבור משום דהוי טפי פרסומי ניסא. היינו אפי' שהיו יכולים הכהנים לקרוא גם הם המגילה בציבור דהיינו בציבור של כהנים, צריך לומר דכוונת התוס' לומר דעדיף יותר לשמוע מקרא מגילה ברוב עם, דיש בו יותר פרסומי ניסא, דאל"כ למה לא יכלו לקרוא בציבור אחר עבודתם.

יד. בתוד"ה אמש בטלתם בא"ד וי"ל לפי שהארון לא היה במקומו כדאמר פרק הדר והכהנים נושאים את הארון. בפשיטות נראה ביאור תירוץ התוס' שהיות והיו עסוקים הכהנים בנשיאת הארון, לכך לא היו יכולים להקריב התמיד. ובאמת לפי זה קשה דכי לא היו עוד כהנים שיקריבו התמיד באותו זמן, וכי כל הכהנים כולם נושאים יחד את הארון. ועיין במצפה איתן שהוסיף להקשות דאם משום ההתעסקות בארון לא הקריבו התמיד, מה הטענה

על ישראל כלל, הרי היו עסוקים במצוה ופטורים מן המצוה, והוא תירץ שם דהיות ובשחר כן הקריבו התמיד, והראיה שלא נתבעו על כך, ממילא היו עסוקים במצוות התמיד קודם לנשיאת הארון, וא"כ לא היה עליהם לשאת הארון דכבר פטורים ממצוה זו, שהרי כבר עסוקים במצוות התמיד. אבל קושייתנו מה דהיו עוד כהנים שיכלו להקריב עדיין לא מתורץ בזה. ועיין ברש"י בעירובין (סג: ד"ה וגמירי) שמבואר בדבריו שהטעם שלא יכלו להקריב התמיד היה משום שהארון לא היה במקומו, וממילא לכך אפי' שהיו עוד כהנים שאינם עסוקים בנשיאת הארון לא יכלו להקריב התמיד. רק שעדיין קשה לפי זה מה הוסיף תוס' בהא שהיו עסוקים בנשיאת הארון, הרי די לתרץ שלא היה במקומו. ואולי יש לומר דלכך לא הביאו הכהנים הנושאים את הארון למקומו, וכדי שיוכלו להקריב התמיד, זהו משום שהם עצמם עסוקים כבר במצוה אחרת של נשיאת הארון לצורך המלחמה,

וממילא היות והם לא עשו המוטל עליהם בשביל שעסוקים במצוה, ממילא לא יכלו שאר הכהנים להקריב התמיד כיון שלא היה הארון במקומו.

דף ג ע"ב

טו. בגמ' ודיחיד קל והתנן וכו' ואמר רבה בר הונא אין מועד בפני ת"ח. היינו דשם מיירי בת"ח שהוא יחיד, ומ"מ אמרינן דאין מועד בפניו. אבל קשה מה הקושיא מכאן כלל, והרי אפשר דבאמת יחיד גם אינו קל, ולכך אין מועד בפני ת"ח, ומ"מ אינו יותר מעבודה בביהמ"ק, ולכך יש עדיין ק"ו דיחיד מבטל תורה למקרא מגילה ק"ו מעבודה. ועוד קשה מה הקושיא מהא דרבה בר הונא על הא דבית רבי שסמכו לבטל תורה למקרא מגילה, הרי אפשר דמחלוקת אמוראים הוא, דהרי אין לרבה ראייה מתנא לומר דאין מועד בפני ת"ח, ומאי אולמא מימרא דרבה ממימרא דבית רבי, וצ"ע.

טז. בגמ' כבוד תורה קאמרת כבוד תורה דיחיד חמור תלמוד תורה דיחיד קל. בחילוק בין כבוד

תורה לתלמוד תורה דיחיד, עיין באחרונים שביארו דכבוד תורה אין אפשרות אח"כ להשלים כבוד תורתו של הת"ח, כיון שעכשיו נפטר ועכשיו בעינן להספידו, ולכך הוא דוחה המועד, ומשא"כ תלמוד תורה דיחיד כן קל הוא יותר, דיש אפשרות להשלים אח"כ לימודו, ואין צריך לבטל בשביל כך מקרא מגילה. ונראה עוד לחלק דכבוד תורה יש בה גם כבוד תורה דרבים, כיון דבודאי לימד ת"ח זה תורה לרבים, וממילא חמור הוא כת"ת דרבים, ומשא"כ ת"ת דיחיד אין זה חמור כרבים, ולכך הקילו בה יותר.

יז. בגמ' בשלמא נראה אע"פ שאינו סמוך וכו' אלא סמוך אע"פ שאינו נראה היכי משכחת לה. צריך ביאור מה היה הקושיא, הרי שייך הדבר באופן ששניהם במישור ויש הר ביניהם ולכך אינו נראה, ומ"מ סמוך הוא שבתוך מיל הוא נמצא. ועיין באחרונים שהקשו יותר בפשיטות שזה שייך אפי' כשהעיר הוא במישור והסמוך

לה בהר, שאפי' שאינו נראה עדיין סמוך הוא. וע"ז תירצו שאם בתוך מיל הוא נמצא, אפי' שבהר הוא מ"מ ודאי שנראה מן העיר, ולכך הוי סמוך ונראה ועדיין לא משכחת לה סמוך ואינו נראה. אבל זה התירוצ' אינו מתרץ מה שהקשינו אנן שמשכחת לה באופן שיש הר ביניהם, דהרי אפשר שיהא כן בתוך מיל ואינו נראה. ואולי באמת היה אפשר לתרץ כן וכבר תירצו באופן שיהא ממש סמוך לה, והוא באופן שיושבת בנחל דהיינו שהכרך עצמו יושב על כעין צלע הר (צוק) שמסתיר הסמוך לו, ולכך הקשו בגמ' היכי משכחת לה דהיינו שיהא ממש סמוך לה.

דף ד ע"א

יח. בגמ' ואמר ריב"ל נשים חייבות במקרא מגילה שאף הן היו באותו הנפ. קשה דאם במקרא מגילה חייבות משום שאף הן היו באותו הנפ, למה בחנוכה אינם חייבות בהדלקת הנר, ומה הטעם שדי מעיקר הדין בנר איש וביתו, ואפי'

שהבעל מוציא גם את אשתו, למה אינה חייבת היא עצמה במצוה, ובפרט לפי מה שכתב בתוס' ד"ה שאף הן שבחנוכה היה הגזירה עליהן מאוד, למה לא חייבום לעשות המצוה בעצמם, וצ"ע.

יט. בגמ' פורים איצטריכא ליה מהו דתימא נגזור משום דרבה קמ"ל. ביאר רש"י דהו"א דמשום גזירה דרבה גזרינן דרשה אטו קרייה, וזה קמ"ל שלא גזרינן הכא. אבל קשה מה היה דהו"א כלל לגזור דרשה אטו קרייה, והרי כל מה שקרייה אסור גזירה הוא, ואיך נגזור גזירה לגזירה. ואולי יש לומר דבאמת אין הטעם לאסור דרשה גזירה משום קרייה, אלא היינו גזירת הקרייה היינו גזירת הדרשה, דחדא גזירה הוא שחיישינן שמא יטלטל המגילה בשבת לצורך הדרשה. רק שקצת קשה לשונו של רש"י שנקט דרשה אטו קרייה, דמשמע דהגזירה משום הקריאה הוא. אבל לכאורה גם לפי מה שתירצנו דהיה חשש שבשביל הדרשה יטלטל המגילה, קשה

הוא יוצא ידי חובתו בקריאת המגילה ביום, אבל אם אפשר ללמוד המשניות עדיף ולכתחילה כך יש לעשות.

כא. בתוד"ה שאף הן היו באותו

הנפ, פירש רשב"ם שעיקר הנפ היה על ידן בפורים ע"י אסתר וכו' וקשה דלשון שאף הן משמע שהן טפילות. נראה לתרץ הקושיא על רשב"ם, דבאמת אפי' שעיקר מעשה הנפ היה על ידן, דהמעשה עשתה אסתר, מ"מ הנפ עצמו לא היה העיקר בזכותן, אלא רק אף הן היו בו וטפילות נינהו, וזה משום שעיקר הזכות להיעשות נם היה בזכות מרדכי, וכמו שכתב ויעבור מרדכי וילבש שק ואפר וכו', ואסתר רק הצטרפה לכך ואן העיקר בזכותה, וכדכתיב וגם אני ונערותי אצום כן, דרך תוספת הייתה ולא העיקר.

דף ד ע"ב

כב. בגמ' ואם איתה ליקדמו ליום

הכניסה דאחד עשר הוא מיום הכניסה ליום הכניסה לא דחינן. צריך ביאור מה הטעם שבאמת לא דחינן מיום הכניסה ליום

למה באמת קמ"ל שאין לגזור הכא, ומאי שנא מן הגזירה של קרייה ובמאי הדרשה קל מינה דליכא למיגזר ביה. ואולי יש לומר דהיות והדרשה רק הרבנים והדרשנים היו דורשים, לא חיישינן שיבואו אלו למלטל המגילה בשבת, דהם יודעים האיסור שבדבר, ולכך לא גזרו בהו, אבל לגבי קרייה כיון שכל העם צריכים לקרות המגילה, ואין הכל בקיאים בקראית המגילה וכדלקמן בע"ב, ממילא חיישינן שיהא בהם כאלו שגם יטעו ולא ידעו שאסור למלטל המגילה בשבת, וכמו דחזינן דגם בקריאה אינם בקיאים.

כ. בגמ' סבור מינה למקרייה

בליליא ולמיתנא מתניתין דידה ביממא. ביאר רש"י שחשבו דלשנותה היינו לשון משנה ולא חזרה. ולכאורה קשה דהא במשניות כאן במגילה כתיב בהדיא שקוראים המגילה גם ביום פורים ולא רק בלילה, וא"כ למאי היו צריכים כלל ללמוד הדבר מריב"ל. ועיין באחרונים שתירצו שהיה להם הו"א שרק מי שאינו יכול ללמוד המשניות

הכניסה. וראיתי מבארים דהטעם הוא גזירה שלא יבואו לדחות כן גם כשחל י"ד בשני, שיש חשש שיטעו ויקדימו לחמישי שלפניו והוא בעשרה יוצא, ולכך אין מקדימין כלל מיום הכניסה ליום הכניסה שקודם לו.

כג. בגמ' רב יוסף אמר מפני שעניניהם של עניים נשואות במקרא מגילה. צריך ביאור דאם לרב יוסף זהו הטעם לבטל קריאת המגילה בשבת, למה לא יתקנו תיקון אחר שיתנו לעניים מה שעניניהם נשואות כבר מער"ש, ובכך יוכלו לקרוא המגילה בשבת בלא נשיאת עיניהם של עניים. והיה אפשר לתרץ ע"פ מה שכתב בתוד"ה ורב יוסף שרב יוסף אינו חולק על רבה, ממילא ניהא שזוהו רק תוספת לטעמו של רבה ואינה חולקת עליו. אבל א"א לומר הכא דהא תוס' כתבו שם שיש נפק"מ ביניהם בביהמ"ק שאין בה שבות, ואם רק תוספת היא לדברי רבה מאי נפק"מ יש, הרי היא לבדה אינה טעם גמור לבטל הקריאה בשבת. ואולי יש

לומר דהטעם של רבה הוא שאפי' אם יתקנו תיקון לתת קודם לכן צדקה לעניים, מ"מ תהא רעייהם של עניים נשואות למקרא מגילה, שיחשבו שבאם היו מקבלין צדקה ביום קריאת המגילה הייתה הנתינה גדולה יותר, וכדי שלא לצער אותם בזה לכך יתקנו שלא לקרוא המגילה בשבת, והטעם שחששו כ"כ לצערם של עניים, אולי משום שבעינן בפורים שיהיו בשמחה, ובכך לא יוכלו לקיים מצוות היום כראוי.